

Enheten för explosiva varor (RO-EX)
Rolf Weinander
010-240 5361
rolf.weinander@msb.se

Konsekvensutredning gällande förslag till nya föreskrifter om deltagare i verksamhet med explosiva varor

Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Under de senaste åren har en oroande ökning av antalet bombdåd med civila sprängmedel konstaterats. I syfte att bryta denna utveckling har regeringen infört en kraftig skärpning av kontrollen av personer som har tillgång till explosiva varor.

De skärpta kraven genomförs i lag (2010:1011) och förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor (LBE och FBE) och innebär bland annat krav på att tillståndspliktiga verksamheter med explosiva varor ska anmäla de personer som avses få delta i verksamheten till tillståndsmyndigheten.

Tillståndsmyndigheten ska därefter godkänna de anmälda personer som efter prövning bedöms lämpliga. I denna prövning ska det bland annat ingå inhämtande av ett yttrande från Polismyndigheten avseende lämplighet för varje person. Godkännandet är en förutsättning för att personerna ska få delta i verksamheten.

De nya reglerna i LBE och FBE träder i kraft den 1 augusti 2021 med en övergångsperiod på sex månader då verksamheter med befintliga tillstånd ska anmäla samtliga deltagare. Tillståndsmyndigheterna och Polismyndigheten ska under denna tid även genomföra prövning och meddela eventuellt godkännande av dessa. Från och med den 1 februari 2022 måste deltagare vara godkända av tillståndsmyndigheten för att få delta i verksamheten.

Bestämmelsen i LBE gäller alla tillståndspliktiga verksamheter med explosiva varor, oavsett omfattning eller typ av varor som hanteras. MSB har i remissvar på lagförslaget påpekat att den föreslagna reglering riskerar att slå för brett om samtliga, även verksamheter som endast hanterar explosiva varor där risken för allvarliga konsekvenser av obehörigt förfarande bedöms som liten, ska omfattas. MSB:s nu föreslagna föreskrifter behöver därför innehålla undantag från kravet på anmälan av deltagare för verksamheter där riskerna bedöms som mindre allvarliga. Exempel på sådana verksamheter kan vara försäljning av fyrverkerier, destruktion av pyroteknisk utrustning från fordon vid skrotning av bilar och tillverkning av pyrotekniska satser eller krut i små mängder i samband med kemiundervisning i grund- och gymnasieskolan.

Förslaget till nya föreskrifter innehåller:

1. Undantag från anmälningssplikten för personer som deltar i verksamhet med explosiva varor som har så låg sprängkraft och skadepotential att de har ingen eller mycket begränsad användbarhet för kriminella i syfte att ställa till skada.
2. Beskrivning av de uppgifter en anmälan ska innehålla.

Syftet med de nya föreskrifterna är att underlätta för verksamheterna att anmäla sina deltagare och att minska arbetsbördan för företag och myndigheter genom att vissa undantag införs.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

De sprängdåd som den nya regleringen i LBE och FBE är tänkt att förhindra är av sådan karaktär att det kan antas att sprängämnen är den typ av explosiva varor som i första hand efterfrågas till detta. Ett alternativ skulle därför kunna vara att låta anmälningssplikten för deltagare gälla endast för verksamheter som hanterar sprängämnen och tändmedel till sådana, det vill säga de mest stöldbegärliga explosiva varorna. Det skulle möjliggöra en större lättnad för företag och myndigheter då även verksamheter som till exempel krut- och ammunitionshandlare skulle kunna omfattas av undantaget.

Mot detta talar det faktum att även krut och pyrotekniska artiklar kan användas till att framställa dödliga spränganordningar. Om krut och pyroteknik genom undantag i regleringen skulle bli något mer lättillgängligt finns en uppenbar risk att kriminella skulle börja använda sig av det i större utsträckning än sprängämnen. Detta skulle kunna leda till att syftet med den skärpta regleringen i LBE och FBE delvis går förlorat.

Några andra alternativa lösningar som skulle ge samma effekt har inte kunnat identifieras.

Om ingen reglering kommer till stånd skulle det innebära att de nya bestämmelserna i lag och förordning måste tillämpas direkt, utan några förtydliganden eller undantag. Det innebär att samtliga tillståndspliktiga verksamheter med explosiva varor skulle omfattas av kravet på anmälan, prövning och godkännande av deltagare, även de som enbart hanterar varor med mycket begränsad sprängverkan. Sådana varor kan antas ha litet intresse för kriminella och det blir därför en oproportionerlig administrativ börda för både företag och myndigheter om personer som enbart hanterar dessa inte kan undantas från prövning.

Tillståndspliktig hantering av explosiva varor i samband med skolundervisning är något som endast sker vid ett fåtal tillfällen med mycket begränsade mängder explosiva varor under kontrollerade former. Om inget undantag från anmälningssplikten införs skulle det innebära att hela klasser med deltagande elever

skulle behöva anmälas och prövas, även för ett enskilt lektionstillfälle. MSB anser att detta skulle bli ett oproportionerligt krav som vore svårt att motivera i brottsförebyggande eller annat skyddssyfte.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Samtliga, både företag, andra organisationer och enskilda personer, som bedriver tillståndspliktig verksamhet med explosiva varor i Sverige, tillståndsmyndigheter, både MSB och kommunala myndigheter samt Polismyndigheten berörs av regleringen. Övriga delar av näringsliv och offentlig sektor samt hushållen berörs inte.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

MSB har i 25 § 14 p. förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor bemyndigande att meddela föreskrifter om deltagare enligt 9 a § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

De nya kraven i lag och förordning kommer initialt att ge upphov till en mycket stor ökning av den administrativa bördan för företag och i synnerhet för berörda myndigheter, när alla deltagare i verksamheter med befintliga tillstånd ska prövas under övergångstiden. En uppskattning från branschföreträdare är att 10000–15000 personer berörs enbart inom bergsprängningsbranschen och tillverkare av explosiva varor.

Den föreslagna regleringen kan mildra konsekvenserna i form av kostnader och ökad administrativ börda till följd av ändringarna i lag och förordning, både för företag och myndigheter. Om de föreslagna nya föreskrifterna finns på plats när ändringarna i lag och förordning träder i kraft kan dessa kostnader delvis begränsas då deltagare i vissa verksamheter kan undantas från prövning.

Alternativet att låta undantaget från anmälningsplikten omfatta alla verksamheter förutom de som hanterar sprängämnen och tändmedel till dessa skulle begränsa konsekvenserna i form av kostnader och ökad administrativ börda för ett större antal verksamheter. Det skulle även innebära en ytterligare minskad administrativ börda för myndigheterna jämfört med det föreslagna alternativet i föreskrifterna. MSB har efter övervägande emellertid gjort bedömningen att riskerna med detta alternativ överstiger den nytta som antas kunna uppnås. Bedömningen är att det finns risk att syftet med de skärpta kraven i LBE och FBE delvis kan gå förlorat med detta alternativ.

Regleringen bedöms inte ha några miljömässiga eller sociala konsekvenser.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget består endast av nationella regler vilka bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap. De föreslagna reglerna bedöms inte innehålla några krav som är anmälningspliktiga enligt EU-direktiv om tekniska regler¹.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Regleringen bör införas samtidigt med ändringarna i lag och förordning vilka kommer träda i kraft den 1 augusti 2021.

Det är viktigt att föreskrifterna kan träda i kraft samtidigt med lag- och förordningsändringarna. Om inte undantagen för verksamheter som enbart hanterar explosiva varor med låg stöldbegärlighet och begränsad sprängverkan finns på plats då tvingas även dessa företag att börja skicka in anmälningar av deltagare.

Förslaget till föreskrifter innehåller även en bestämmelse om vad anmälan ska innehålla. Om detta inte finns på plats den 1 augusti uppkommer även en risk att fler ofullständiga anmälningar inkommer till myndigheterna.

Detta är en omfattande förändring vilket skapar ett stort behov av informationsinsatser, framför allt vad gäller de nya bestämmelserna i lag och förordning. Informationsinsatser kommer därför att genomföras genom olika kanaler såsom MSB:s webbplats, vid utbildningar om LBE och vid relevanta konferenser och möten. Riktade utskick kommer även att göras till berörda branschorganisationer, kommuner och andra berörda myndigheter samt till alla verksamheter som MSB har gett tillstånd som kommer att vara gällande efter 1 augusti 2021.

Företag

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Det finns omkring 500 gällande tillstånd till hantering av explosiva varor utfärdade av MSB. Några större företag har ett flertal tillstånd för olika delar av verksamheten. En grov uppskattning är att mellan tre- och fyrahundra verksamheter med tillstånd från MSB är berörda.

---

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535/ av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering).

Det finns ca 3500 gällande tillstånd utfärdade av kommunerna.

Detta innebär att omkring 4000 verksamheter i hela Sverige är berörda. De allra flesta av dessa är företag men ett mindre antal av dem drivs i andra organisationsformer eller av enskilda personer. En stor del av verksamheterna är mindre företag.

Företagen är verksamma inom följande branscher:

- Tillverkning och destruktion av explosiva varor.
- Användning av explosiva varor; gruvbrytning, andra sprängarbeten, stenspräckning, fyrverkerier, scen-och specialeffekter.
- Import och handel med explosiva varor.
- Fordonsindustrin (pyrotekniska krockskydd och säkerhetsutrustning).

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

Föreskrifterna innebär en tidsbesparing för de företag som kan utnyttja undantagen. De företag som enbart hanterar explosiva varor med låg stöldbegärlighet och begränsad sprängverkan kommer inte att behöva använda tid för arbete med anmälningar och administration av godkännanden för sina deltagare. Den minskning av kostnader som blir följd av undantaget motsvarar arbetskostnader för administrationen och avgifter till tillståndsmyndigheter.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Inga andra kostnader förväntas uppkomma.

De företag som omfattas av undantaget från kravet på anmälan av deltagare kommer inte att behöva vidta så många förändringar i verksamheten som de hade behövt om regleringen inte kommit till stånd.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Samtliga företag som bedriver verksamhet med en viss typ av explosiva varor kommer att påverkas likvärdigt. Den föreslagna regleringen bedöms därför inte påverka konkurrensförhållandena.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

MSB har inte kunnat identifiera några andra effekter av regleringen som kan komma att påverka företagen.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Regleringen innebär en minskning av kostnader och administrativ börda som kommer att gynna små företag i större utsträckning än andra. Någon särskild hänsyn till små företag bedöms därför inte nödvändig.

Kommuner och regioner

Regleringen kommer att få effekter för kommunerna i egenskap av tillståndsmyndighet för civil hantering i form av användning, förvaring och handel med explosiva varor samt för överföring inom Sverige. Ett visst behov av utbildning om de nya reglerna kommer att uppstå hos de kommunala tillståndsmyndigheterna men tidsåtgången och kostnaderna för detta bedöms bli marginella.

Regleringen kommer att medföra en minskad arbetsbörda för kommunerna då inga anmälningar och lämplighetsprövningar av deltagare behöver administreras för de verksamheter som undantas från kravet på anmälan. En övervägande del av de verksamheter som kommer att kunna utnyttja undantaget i föreskrifterna är sådana som har tillstånd från kommunerna. Regleringen bedöms därför innebära en betydande minskning av arbetsbördan för kommunerna. Kommunerna får enligt bestämmelser i LBE ta ut en avgift för prövning och administration av deltagare. Regleringen kommer därför inte att medföra några förändrade kostnader för kommunerna.

De verksamheter inom kommuner och regioner som har tillstånd till hantering av explosiva varor kommer att påverkas på samma sätt som företag enligt ovan.

Alternativet att inte ge ut några föreskrifter skulle ge upphov till en avsevärt större arbetsbörda för kommunerna då samtliga tillståndspliktiga verksamheter med explosiva varor skulle omfattas av kravet på anmälan av deltagare. Kostnaderna skulle dock inte påverkas i samma utsträckning då kommunerna kan ta ut avgifter för prövningen av deltagare.

Kontaktpersoner

Rolf Weinander, handläggare, Tel: 010-240 5361, E-post: rolf.weinander@msb.se

Ann-Sofie Eriksson, enhetschef, Tel: 010-240 5173, E-post: ann-sofie.eriksson@msb.se